

TIIVISTELMÄ

Lausunto / perusopetuksen oppimisen tuen lakiuudistus

Erilaisten oppijoiden liitto ry

14.6.2024

Uudistuksen lähtökohta, jossa puretaan nykyinen epäselvä ja liian tulkinnanvarainen tuen kolmiportaisuus ja painotetaan konkreettisia ja ennaltaehkäiseviä tukitoimia, on hyvä. Uudistus on kokonaisuudessaan kannatettava ja sisältää paljon tärkeitä kirjauksia, mutta joitain säädöksiä ja kirjauksia tulee vahvistaa ja täsmentää.

Oppilaalla on esityksen mukaan oikeus oppilaskohtaisiin tukitoimiin, jos ennakoivat tukitoimet eivät ole riittäviä, mikä on hyvä perusperiaate. Lakiesityksen kirjaus on kuitenkin tukitoimien osalta liian väljä. Laissa on syytä tarkemmin säätää velvoitteesta määrittää tuen tarkoitus, tavoitteet, määrä, toteutustavat ja vaikutusten seuranta.

Uudistuksessa on kannatettava tavoite järjestää erityisopettajan antama opetus mahdollisuuksien mukaan oppilaan omassa luokassa muun opetuksen yhteydessä. Hyvin toteutettuna tämä vähentää oppilaskohtaista tukea tarvitsevien oppilaiden minäkäsitystä ja itsetuntoa heikentävää kokemusta huonommuudesta verrattuna muihin ja leimautumista erityisoppilaiksi. Erityisopettajan antama tuki voi esityksen mukaan olla myös konsultaatiota, joka kohdistuu luokanopettajiin, aineenopettajiin, oppilaisiin ja mahdollisesti myös huoltajiin. Tämä ei saa rajoittaa eikä vähentää laskennallisessa resurssiintiössä eikä käytännössä lapsen saamaa tukea.

Sekä ennakoivia että oppilaskohtaisia tukitoimia koskevien säädösten tulee olla riittävän selkeitä, yksiselitteisiä ja velvoittavia, jotta kaikki opetuksen järjestäjät varmistavat tuen resurssit muun muassa riittävällä opetushenkilöstön määrällä ja riittävällä osaamisella. Vahva erityispedagoginen osaaminen jokaisessa koulussa ei nykyisin toteudu. Tähän on vastattava uudistamalla opettajien peruskoulutusta ja jatkuvalla täydennyskoulutuksella.

Tuen vaikuttavuutta ja rahoituksen riittävyyttä tulee seurata yksiselitteisin mittarein. Tuen toteutumisen valvontaa tulee kehittää, jotta varmistetaan hyvien säädösten siirtyminen uudistuksen yhteydessä aidosti kaikkien opetuksenjärjestäjien ja koulujen käytännöiksi.

Ennakoivana tukitoimena tulee olla mahdollisuus saada myös henkilökohtaista tukiopetusta silloin, kun sen koetaan olevan toimivin ja vaikuttavin tapa ja kun tarve ei ole pitkäkestoinen. Oppilaskohtaisia tukitoimia, kuten henkilökohtaista erityisopetusta, tulee vahvistaa, ja pienryhmien on oltava oppilaiden tarpeiden mukaan perustettavissa.

Myös ennakoivien tukitoimien osalta tulee säätää yhteistyöstä huoltajan kanssa. Nyt esityksessä säädetään yhteistyöstä vain oppilaskohtaisten tukitoimien suunnitelman laatimisen osalta. On ensiarvoisen tärkeää, että huoltajat ovat alusta lähtien aktiivisesti mukana lapsen oppimisen ja koulunkäynnin tuen suunnittelussa ja saavat toisaalta ohjausta siihen, miten lapsen oppimista voi kotona tukea. Lapsen elämän tärkeimmät ympäristöt ovat koti ja koulu, ja niiden yhteistyön tulee olla tiivistä ja rakentavaa. Yhteistyöosaaminen tulee varmistaa opettajien koulutuksessa ja täydennyskoulutuksessa.